

Політологія

УДК 316.485.26:355.48

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.18876939>

**Маніпулятивні інформаційні технології РФ у війні проти України:
загрози інформаційній стійкості суспільства**

Петренко Світлана Володимирівна,

науковий співробітник науково-організаційного центру Національної
академії Служби безпеки України, м. Київ, Україна,

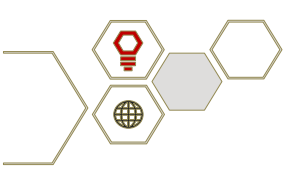
<https://orcid.org/0000-0003-1219-2401>

Прийнято: 16.02.2026 | Опубліковано: 28.02.2026

Анотація: Активне впровадження інформаційних технологій та досягнень людства у всіх сферах суспільного життя стало глобальним фактором, котрий є вирішальним у майбутньому соціальному, економічному, духовному, інтелектуальному розвитку. Даний процес можна охарактеризувати як позитивний, коли його застосовують з правильними та добрими намірами, але коли він перетворюється на своєрідну зброю в руках агресора, то несе в собі безліч загроз та викликів для громадян, суспільства та країни загалом.

У статті здійснено комплексний аналіз маніпулятивних інформаційних технологій росії у війні з Україною, який виступає головним фактором впливу на інформаційну стійкість суспільства. Здійснено дослідження сутності та особливостей маніпулятивних технологій, які несуть значну загрозу для морального та психологічного стану населення.

Досліджено також головні різновиди фейків, механізми пропаганди, особливості психологічного впливу, технологій дезінформації, застосування соціальних мереж та чат-ботів, котрі ставлять за мету підірвати довіру

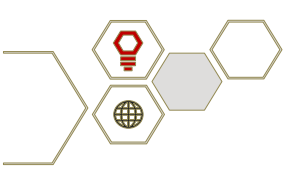

населення до керівництва держави, інших впливових осіб в країні, міжнародних партнерів, волонтерів. Особлива увага приділена визначенню та аналізу потенційних загроз для українського суспільства від маніпулятивних дій, наслідком яких є поширення паніки, зниження рівня критично мислити, поляризації громадської думки, зниженні довіри до ЗМІ та інших джерел інформації, формування викривленого стану подій саме у такому вигляді як вигідно рф.

Методологічною основою даного дослідження є сукупність загальнонаукових та спеціальних методів, з допомогою яких здійснено детальний аналіз маніпулятивних технологій, які використовує рф у війні з Україною. В процесі дослідження даної теми використано метод аналізу наукових джерел інформації з метою вивчення теоретичних засад визначення маніпулятивних технологій та їхнього впливу на інформаційну стійкість українського суспільства. З метою систематизації відповідної інформації застосовано метод узагальнення. При зіставленні обраних видів маніпулятивних технологій та описі їхнього впливу на інформаційну стійкість суспільства було використано метод порівняння.

Наукова новизна дослідження полягає у здійсненні комплексного аналізу впливу маніпулятивних технологій на інформаційну стійкість українського суспільства та чіткому обґрунтуванні його ролі як важливого фактора, котрий є чинником протидії інформаційного впливу дестабілізаційного характеру.

У статті зроблено акцент на заходах, котрі слід вживати задля попередження чи боротьби з маніпулятивними технологіями рф, а саме розвиток критичного мислення, впровадження основ медіаграмотності, дотримання інформаційної гігієни та формування державної політики щодо інформаційної стійкості суспільства. У статті запропоновано необхідність системної та тривалої боротьби з маніпулятивними діями та формування ефективних стратегій протидії як невід'ємної складової національної безпеки

України. Необхідним є комплексний підхід, котрий поєднував би всі методи та інструменти боротьби і протидії.

Ключові слова: пропаганда, медіаграмотність, маніпулятивні технології, суспільство, фейки, дезінформація, інформаційна стійкість, національна безпека.

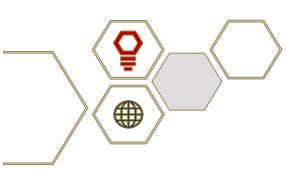
Information Manipulation by the Russian Federation in the War Against Ukraine: Challenges to Societal Informational Stability

Svitlana Petrenko,

Researcher, Scientific Center of National Academy of the Security Service of Ukraine, Kyiv, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0003-1219-2401>

Abstract: The widespread use of information technologies in all areas of public life has become one of the defining features of modern society. Digital tools shape social, economic, political, and cultural development. When used responsibly, they create new opportunities for progress. However, when exploited by an aggressor state, they can become powerful instruments of manipulation and destabilisation. In the context of Russia's war against Ukraine, information technologies have been actively used as a weapon within a broader strategy of hybrid warfare.

This research provides a comprehensive analysis of the manipulative information strategies employed by the Russian Federation against Ukraine. It examines the nature and key characteristics of these practices and their impact on the informational stability of Ukrainian society. Particular attention is given to the main forms of disinformation, including fabricated stories (fakes), coordinated propaganda campaigns, psychological influence techniques, and the use of social media platforms and chatbots.

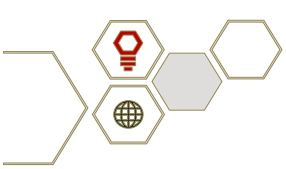

The study highlights the tools that are designed to undermine public trust in state institutions, political leadership, international partners, and civil society initiatives. Their broader consequences include the spread of panic, the weakening of critical thinking, the polarisation of public opinion, declining trust in media sources, and the creation of distorted narratives that serve the strategic interests of the Russian Federation.

The methodological foundation of this study is grounded in an integrated set of general scientific and specialized methods that facilitated a comprehensive examination of the manipulative technologies employed by Russia in its war against Ukraine. The study applies a systematic analysis of scholarly sources to elucidate the theoretical foundations underlying the conceptualization of manipulative technologies and to assess their impact on the information resilience of Ukrainian society. To ensure coherence and logical structuring of the collected data, the method of generalization was applied, enabling the synthesis and systematization of relevant findings. Furthermore, the comparative method was utilized to examine selected types of manipulative technologies and to identify the specific features of their influence on societal information resilience.

The scientific novelty of the study lies in its comprehensive analysis of the impact of manipulative technologies on the information resilience of Ukrainian society. The study provides a theoretically grounded substantiation of information resilience as a critical factor in counteracting destabilizing information influence and hybrid threats, thereby contributing to the further development of scholarly discourse on information security in the context of contemporary armed conflict.

The article emphasises the need for effective and long-term countermeasures. These include strengthening critical thinking skills, promoting media literacy, practising information hygiene, and developing a coherent state policy aimed at reinforcing informational resilience. Countering manipulative information operations should be treated as a core element of Ukraine's national security strategy. A comprehensive approach, combining legal, educational, technological,

and institutional measures is essential to ensure sustainable resistance to information aggression.

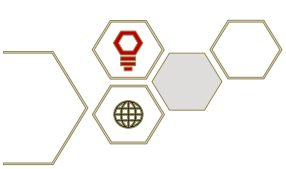
Key words: propaganda, media literacy, manipulative technologies, society, fakes, disinformation, information warfare, information resilience, national security.

Постановка проблеми. Повномасштабне вторгнення стало справжнім викликом для українського суспільства, воно значно видозмінило ситуацію навколо національної безпеки країни, а також здійснило вплив на майже всі сфери життя, починаючи від економіки та завершуючи психологічним та моральним станом кожного громадянина. Повномасштабне вторгнення стало поштовхом до глибоких соціальних змін через переосмислення значення та місця держави у житті кожного свідомого громадянина. В даний час українське суспільство проходить через значні трансформаційні зміни, а також проживає травматичний досвід. Все це відбувається з допомогою комплексного механізму маніпулятивних технологій, котрі РФ активно використовує у війні.

Можна з впевненістю стверджувати, що інформаційний простір став свого роду полем бою, де головним видом зброї є інформація та її представлення, а як наслідок отримуємо вплив на інформаційну стійкість суспільства.

Об'єктом досліджуваної теми є інформаційна війна як складова протистояння між РФ та Україною, а також її вплив на розвиток суспільства за даних умов. Предметом дослідження виступає сукупність маніпулятивних технологій, які використовує російська федерація у війні з Україною.

Проблемою дослідження є значне зростання активності застосування маніпулятивних технологій РФ через те, що велика кількість джерел інформації, проросійські ЗМІ активно розповсюджують фейки, дезінформацію, пропаганду, які спрямовані на підірив інформаційної стійкості

українського суспільства, що зумовлює необхідність ґрунтовного наукового аналізу та окреслення механізмів протидії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Тема маніпулятивних інформаційних технологій рф у війні проти України: загрози інформаційній стійкості суспільства є актуальною та досліджується значною кількістю вчених та експертів. Актуальність зумовлена перш за все тим, що сучасний етап війни включає в себе не тільки класичне ведення бойових дій, але і ведення боротьби у інформаційному просторі, де головним інструментом впливу є маніпулятивні технології.

Слід звернути увагу на дослідження Сотникова А.В., котрий присвятив його темі технологій маніпуляцій як елемента інформаційної війни, де він описує широкий спектр технологій та методів психологічних операцій, що складають основу інформаційної війни та здійснюють вплив на суспільство та його інформаційну стійкість[1].

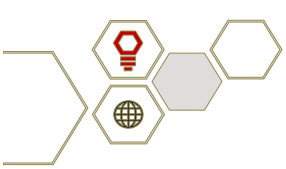
Кириченко Ю.В., Сергієнко Т.І. та Сластін В.О. зосередили свою увагу на вивченні теми інформаційної війни як інструменту гібридної агресії через призму українського досвіду, де вони також виділили головні засоби та методи ведення інформаційної війни росією [2].

Селецький О.В. та Крес Н.О. здійснили ґрунтовний аналіз на тему інформаційної безпеки в умовах воєнного стану як складової національної безпеки[3].

Вдовенко С.Г., Ганенко С.О., Гульков М.О. зосередили увагу на вивченні інформаційних основ гібридної війни рф проти міжнародного порядку[4].

Ратушна Т. здійснила глибокий аналіз на тему фейків та дезінформації та їхнього впливу на розвиток українського суспільства [5].

Слід звернути увагу на дослідження Фролової М.Е. та Козел В.М., яке стосується викликів та загроз для студентської аудиторії у часи інформаційної війни в цифрову епоху. Актуальність даного дослідження становить

особливий інтерес через те, що саме молодь є однією з найбільш вразливих частин суспільства, яка найбільше залежить від соціальних мереж, де розповсюджується велика кількість інформації в тому числі фейків, пропаганди, дезінформації [6].

Дунаєва Л.М. здійснила політологічний аналіз дезінформаційних викликів під час російсько-української війни, де здійснила аналіз впливу дезінформації на війну між рф та Україною [7].

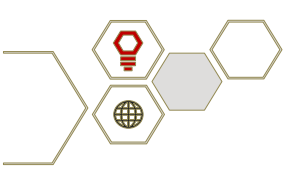
Мазуренко Л.І. присвятила своє дослідження темі викликів та загроз для інформаційної безпеки в умовах російсько-української війни [8].

Значний науковий інтерес становить робота Посмітної В.В., яка здійснила ґрунтовне дослідження особливостей антиукраїнської маніпулятивної пропаганди в сучасних умовах [9].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Дана проблема є надзвичайно актуальною та потребує подальших досліджень, що стосується насамперед глибшого вивчення розвитку маніпулятивних технологій, які використовуються рф у війні з Україною. У зв'язку з надзвичайно швидким розвитком інформаційних технологій, штучного інтелекту, нових алгоритмів та досягнень у даній сфері слід також дослідити адаптацію таких технологій до всіх змін, котрі відбуваються навколо.

Ще однією невирішеною частиною є дослідження впливу використання маніпулятивних технологій на психологічний розвиток суспільства у довгостроковій перспективі та після завершення війни. Існує недостатня кількість статистичних досліджень щодо критеріїв вимірювання рівня інформаційної стійкості суспільства та його вмінню пристосовуватись до даних процесів.

Наступною невирішеною частиною загальної проблеми залишається недостатній рівень розвитку механізмів протидії маніпулятивним технологіям та оцінки їхньої ефективності.

Формулювання цілей статті (постановка завдання)

Головна мета дослідження полягає у проведенні ґрунтовного аналізу впливу різного роду маніпулятивних технологій рф на інформаційну стійкість українського суспільства та надання пропозицій щодо ефективних методів запобігання та протидії використання даних технологій через призму розробки

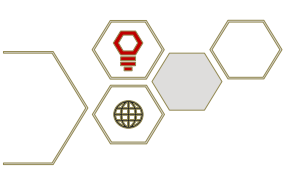
Задля досягнення мети слід вирішити наступні завдання: дослідити теоретико-правові основи інформаційної безпеки України, охарактеризувати основні різновиди маніпулятивних технологій рф, проаналізувати вплив війни та маніпулятивних технологій рф на інформаційну стійкість українського суспільства, обґрунтувати основні заходи, котрі слід вжити задля запобігання та протидії застосування і поширення маніпулятивних технологій.

Очікуваним результатом даного дослідження є створення наукової основи для розробки ефективної моделі протидії дестабілізаційного та маніпулятивного інформаційного впливу.

Виклад основного матеріалу дослідження. 24 лютого 2022 року стало датою, котра розділила життя України та її народу на «до» та «після». Повномасштабне вторгнення рф в Україну завдало та продовжує завдавати колосальних збитків економічній, соціальній сферам, логістичній інфраструктурі, чисельності міграції населення, освітньому сектору, екології та моральному і психологічному стану українського населення загалом.

Згідно з спільним звітом Світового банку, Європейської Комісії та Організації Об'єднаних Націй сума збитків, які завдала рф Україні становить 667 млрд доларів США станом на 2024 рік. Дані збитки завдані Україні в тому числі і з використанням маніпулятивних технологій, що спрямовані на проведення дестабілізаційних заходів, котрі ще більше підсилюють актуальність проведення комплексного дослідження інформаційної стійкості суспільства під час війни з росією [10].

Методологічною основою дослідження є комплекс методів з допомогою котрих було проаналізовано вплив маніпулятивних технологій рф на

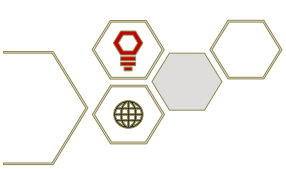
інформаційну стійкість українського суспільства. У дослідженні застосовані спеціальні та загальнонаукові методи, зокрема – це контент-аналіз, котрий використаний при вивченні прикладів поширення та різновидів технологій маніпуляцій. З допомогою методів синтезу та аналізу було здійснено узагальнення наукових підходів до визначення постулатів маніпулятивних технологій, а метод зіставлення використаний для зіставлення різних форм інформаційного впливу.

Емпіричною основою дослідження є звіти міжнародних організацій, зокрема ООН, Світового Банку та Європейської Комісії, наукові публікації та аналітичні дані щодо кількісного та комплексного визначення поняття, наслідків та загроз від застосування та поширення маніпулятивних технологій рф.

Війна між Україною та рф має не тільки військовий вимір, але й інформаційний, котрий став окремим полем бою з використанням новітніх технологій та досягнень, для здійснення впливу на суспільну свідомість та думку. Головна мета полягає у внутрішньому розколі суспільства, руйнуванні довіри та психологічної і моральної стійкості населення. Цілком вірним буде і твердження щодо існування гібридної війни між рф та Україною, адже саме у даному випадку інформація використовується як головна зброя.

Проживаючи за умов війни вже чотири роки, українці відчули на собі всі її негативні наслідки та впливи. Сюди слід віднести і зміну соціальної структури населення у зв'язку зі значним збільшенням кількості сімей військових, людей з інвалідністю, внутрішньо переміщених осіб, вдів, сиріт, а також відбулася поява порівняно нових категорій населення - ветерани, родини загиблих, зниклих безвісти чи військових, котрі перебувають в полоні.

Одним з найбільш негативних наслідків війни є вплив війни на дітей та молодь через повну втрату ними відчуття безпеки та мирного безтурботного життя. Загалом у суспільстві панує емоційне виснаження та вигорання від умов в котрих доводиться жити, працювати, виховувати нове покоління.

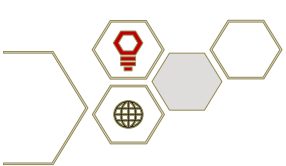
Всі вище описані негативні наслідки війни тільки посилюються та наростають через постійну інформаційну агресію рф, яка з кожним днем стає сильнішою та набуває нових властивостей.

У статті 17 Конституції України йдеться про те, що охорона суверенітету та цілісності України, економічної та інформаційної безпеки є найголовнішими функціями Української держави [11].

У 2021 році було схвалено Стратегію інформаційної безпеки і оборони України, яка стала основою національної та інформаційної безпеки в інформаційній сфері. Дана Стратегія ставить за мету посилити здатність України забезпечувати інформаційну безпеку, захищати права та свободи її громадян, захищати державний суверенітет, територіальну цілісність, демократичний лад та підтримувати стабільність у політичній та соціальній сферах [12,с.67].

Можемо стверджувати, що основи інформаційної війни рф проти України формувалися та розроблялися ще задовго до 2014 року, коли відбулася анексія Криму та фактично розпочалася збройна агресія проти України. Інформаційна війна має за мету маніпулювати суспільною думкою, здійснювати викривлення реального стану подій, спричиняти паніку серед населення, посилювати протиріччя всередині суспільства, формувати та поширювати негативне ставлення до керівництва держави, відомих та важливих осіб у військовий час.

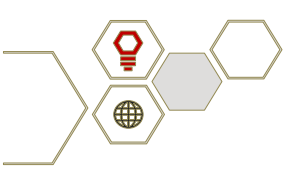
Російський пропагандистський механізм – це взаємодія та співпраця багатьох державних органів, структур, спецслужб, медійних ресурсів, інформаційних застосунків та добре пропрацьованих психологічних інструментів впливу на суспільну свідомість. Метою його діяльності є насамперед формування вигідної для рф картини світу, порушення та втручання в інформаційну безпеку інших країн та керування суспільною думкою населення.

Яскравим прикладом поширення російської пропаганди є постійне розповсюдження через засоби масової інформації наступних наративів: «Україною керують нацисти», «Україна – штучна держава», «росія воює з країнами НАТО», а також, що Збройні сили України самі обстрілюють свої цивільні міста, а саме протягом довгого часу ЗСУ нібито обстрілювати Донецьк та його мешканців, а також саме з вини України там відсутнє водопостачання. Відбуваються також постійні «вкиди» інформації про розкрадання в Україні європейської та американської допомоги, про те, що країни-союзники відмовляються надавати допомогу, що українська економіка перебуває на межі краху. Дуже часто можна почути чи прочитати у інформаційних каналах, що Україна вже програла цю війну. Можна навести ще довгий список постулатів пропаганди та маніпулятивних дій, які здійснює рф у війні з Україною.

У 2022 році було проведено аналіз хвиль дезінформації під час російсько-української війни на основі телеграм-статистики боту «Перевірка» харківською організацією Gwara Media, котра займається моніторингом фейків та проявів дезінформації у військовий час. Згідно з дослідженням було здійснено вибірку майже 300 повідомлень для детального аналізу. Головними наративами даних повідомлень були: «ЗСУ та ті, хто на їхньому боці – злочинці», «Україна програє війну», «Україна не потрібна Заходу як держава» та «Україна-країна хаосу та радикалів». Дані твердження найчастіше фіксувалися у повідомленнях, що свідчить про сильний інформаційний вплив рф на українське суспільство. Загалом було виділено 24 хвили дезінформації, кожна з них мала власні характеристики, проте спільну мету – посилювати недовіру до Збройних Сил та міжнародної підтримки України [13, с.20].

Слід визначити, що маніпулятивні інформаційні техніки – це сукупність інструментів та засобів, котрі використовуються для безпосереднього впливу на суспільну думку людей, емоцій, їх поведінку з допомогою застосування неправдивої, викривленої чи фейкової інформації. До складу даних технік

входять: фейки; пропаганда і дезінформація; бот-мережі, фейкові акаунти; deepfake-контент із залученням підроблених відео та аудіо, часто створених з допомогою інструментів штучного інтелекту. Дані технології використовуються як ЗМІ так і соціальними мережами та каналами, де дуже часто новини розповсюджуються швидко та безперервно.

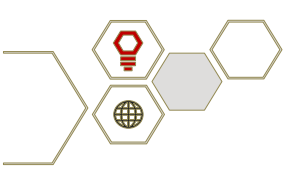
Надзвичайно активно при спотворенні інформації рф використовує досягнення штучного інтелекту, головна мета яких полягає у створенні дуже реалістичних, проте фейкових відео, аудіо, текстів, індивідуального впливу на окремо вибрані групи з допомогою таргету [14,с.276].

Згідно з звітом Центру протидії дезінформації РНБО України за 2025 рік рф провела 191 операцію з використанням досягнень штучного інтелекту, враховуючи deepfake-контент та інші маніпулятивні технології, що досягли 84,5 млн переглядів та поширень у соціальних мережах. Це вкотре свідчить про величезний масштаб маніпулятивних дій рф, а також про надзвичайну швидкість поширення фейкових повідомлень, новин та іншої інформації [15].

Значний науковий інтерес також становить проведене дослідження повідомлень з Facebook та Twitter на початку повномасштабного вторгнення, котре вказує на те, що лише 8-15 % постів та твітів були видалені відповідними платформами через недостовірність походження чи посилання на російські та проросійські джерела, а більше 80% - залишалися активними та доступними. [16,с.68].

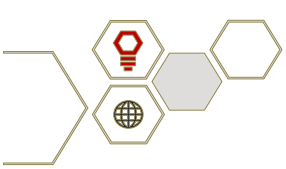
Фейки – це один з різновидів маніпулятивних технологій та дезінформації, а саме неправдива інформація, яка може презентуватися як правдива з метою здійснення маніпуляцій свідомістю людей, введення їх в оману або досягнення інших політичних, економічних, соціальних цілей.

Ще також виділяють так звані клікбейти, які створюються для того, щоб читач переходив за посиланням через значну цікавість у заголовку, але він як виявляється ніяк не зв'язаний з вмістом інформації чи новини.

У РФ існує ціла мережа дезінформаційних сайтів у різних країнах, які поширюють прокремлівську пропаганду у вигідному для них світлі. Поширення дезінформації, фейків, пропаганди, маніпулятивних технологій РФ містить цілий комплекс загроз для суспільної свідомості українців. Перш за все вони здійснюють маніпулятивні дії на свідомість через прихований психологічний тиск, який має на меті видозмінювати думки, ідеї та погляди суспільства та окремо кожного громадянина. По-друге, вони спрямовані на введення суспільства в оману та у відчуття небезпеки навкруги, невпевненості у майбутньому та у завтрашньому дні. По-третє, відбувається значний вплив на руйнування довіри до Збройних Сил України, керівництва держави, волонтерів та перевірених джерел інформації. По-четверте, фейки створюють штучні конфлікти між різними групами населення (у даному випадку це зокрема стосується військових та цивільних; місцевого населення та внутрішньо переміщених осіб; жителів відносно безпечних регіонів та прифронтових міст чи міст, котрі часто потерпають від атак РФ; а також з найсвіжішого - це регіони, де вимикають світло і ті, де його майже не вимикають), штучне поширення та розкручування важливих тем (наприклад, що Україні вже ніхто не допомагає і всі союзники відвернулися від неї), масові «вкиди» певної інформації (наприклад, що всі вже втомилися від війни чи про часті попередження про масовані ракетні атаки та повідомлення про те, що всім потрібно виїжджати у безпечні місця). Найголовніше чим маніпулюють дані технології є поширення тверджень щодо зради, значне перебільшення цифри втрат серед військових на полі бою, що підриває моральний стан населення, а також бойовий дух військових. Всі ці технології мають дещо спільне, а саме значний вплив на емоції читачів чи користувачів, та масовість, бо дані новини розлітаються з неймовірною швидкістю та охоплюють величезну кількість читачів, котрі часто не відрізняють реальність від вигадок.

Тема маніпулятивних технологій РФ є актуальною та досліджуваною також на міжнародному рівні, про що свідчить проведене дослідження щодо

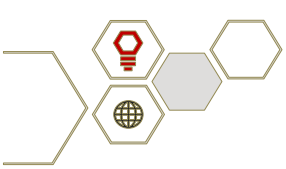

масштабів досліджень фактчекінгу у публікаціях Web of Science, котрі стосуються теми війни. Згідно з проведеним дослідженням за період з 24 лютого 2022 року по 19 листопада 2024 року було вилучено 595 наукових статей з бази Web of Science, котрі прямо стосувалися теми інформаційних маніпуляцій, дезінформаційних процесів у контексті війни[17,с.18].

Сучасний світ надзвичайно інформатизований, кожен з нас має доступ майже до будь-якої інформації. Тому саме таке перенавантаження інформацією довкола чинить сильний вплив на формування та зміну суспільної думки. Для вирішення даної проблеми слід набувати навиків медіаграмотності, вчитися критичного мислення та зберігати інформаційну стійкість. Інформаційна стійкість повинна формуватися перш за все на державному рівні, а вже потім на рівні суспільства та окремо кожної людини. Державні органи повинні проводити регулярні збори, конференції, брифінги щодо роз'яснення тих чи інших подій та новин у військовій площині та цивільному середовищі. Це допоможе знизити рівень недовіри та панічних настроїв серед населення України.

Державі необхідно забезпечувати підтримку незалежних засобів масової інформації, яка може стати надійним захистом від пропагандистських технологій та методів. Слід також проводити роботу з виявлення, блокування та пошуку дезінформаційних ресурсів.

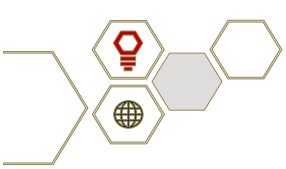
На рівні кожного свідомого громадянина слід дотримуватися «інформаційної гігієни», а саме: завжди перевіряти першоджерело почутого чи прочитаного, шукати підтвердження одразу у декількох джерелах, а не одразу довіряти одному, зробити паузу перед поширенням, тобто зачекати поки емоції від прочитаного вщухнуть, обмежувати свій інфопростір, щоб уникнути вигорання. Надзвичайно важливим є підтримка одне одного у суспільстві для уникнення масової паніки, поширення історій про стійкість та допомогу, а також не розповсюджувати панічні настрої.

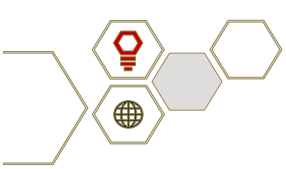
Висновки. Проведене дослідження дозволяє зробити висновок, що інформаційна безпека є невід’ємною складовою національної безпеки країни. Здійснено аналіз сутності таких понять як маніпулятивні технології, фейки, дезінформація та визначено їхню роль як інструменту впливу в умовах війни. У дослідженні представлено велику кількість форм поширення маніпулятивних технологій, а також проаналізовано їх вплив та можливі наслідки. Було відзначено, що маніпулятивні технології застосовуються з метою розколу суспільства, поширення недовіри до влади та ЗСУ, зниження морального та підриву психологічного стану населення. У результаті дослідження можна розробити практичні рекомендації, котрі будуть спрямовані на підвищення інформаційної стійкості суспільства, зокрема підвищення рівня медіаграмотності суспільства, застосування механізмів виявлення дезінформації, посилення ролі фактчекінгових організацій, які будуть протидіяти дезінформаційним процесам, а також обов’язкове врахування та виявлення всіх особливостей та характеристик маніпулятивних технологій державними органами та інституціями при розробці заходів з інформаційної протидії.

Список використаних джерел

1. Сотников А.В. Технології маніпуляції як елемент інформаційної війни. *Нова філологія Запорізького національного університету*. Запоріжжя, 2023. Вип. № 88. С.98-103. DOI: <https://doi.org/10.26661/2414-1135-2022-88-15>
2. Кириченко Ю.В., Сергієнко Т.І., Сластін В.О. Інформаційні війни як інструмент гібридної агресії: український досвід. *Вісник Національного технічного університету України. Київський політехнічний інститут*. Політологія. Соціологія. Право. Київ, 2025. Вип. № 1(65). С.89-95. DOI: [https://doi.org/10.20535/2308-5053.2025.1\(65\).332563](https://doi.org/10.20535/2308-5053.2025.1(65).332563)

3. Селецький О.В., Крес Н.О. Інформаційні безпека в умовах воєнного стану як складова національної безпеки. *Актуальні проблеми політики*. 2025. Вип. 76. С.43-47.DOI: <https://doi.org/10.32782/app.v76.2025.6>
4. Вдовенко С.Г., Ганенко С.О., Гульков М.О. Інформаційне підґрунтя гібридної війни рф проти міжнародного порядку. Гібридна війна: сутність, виклики та загрози. *Національна академія Служби безпеки України*. 2021.С. 73-75.
5. Ратушна Т. Фейки та дезінформація в соціальних мережах під час війни: ризики для українського суспільства. *Науково-теоретичний альманах Грані*, Вип. № 28(3). 2025. С.84-91.DOI: <https://doi.org/10.15421/172573>
6. Фролова М.Е., Козел В.М. Інформаційна війна в цифрову епоху: виклики та загрози для студентської аудиторії. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського*. Серія: Психологія. Том 36(75). 2025. С.126-132.DOI: <https://doi.org/10.32782/2709-3093/2025.2/19>
7. Дунаєва Л.М. Дезінформаційні виклики під час російсько-української війни: політологічний аналіз. *Політикус*. Вип. № 5. 2022. С.73-78. DOI: <https://doi.org/10.24195/2414-9616.2022-5.11>
8. Мазуренко Л.І. Інформаційна безпека в умовах російсько-української війни: виклики та загрози. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*. Серія: питання політології. Вип. 42. 2022. С.50-57. DOI: <https://doi.org/10.26565/2220-8089-2022-42-08>
9. Посітна В.В. Особливості антиукраїнської маніпулятивної пропаганди в сучасних умовах. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Філологія. Вип. № 59. 2023. С.35-39.DOI: <https://doi.org/10.32841/2409-1154.2023.59.3.8>
10. Світовий банк, Європейська комісія, Організація Об'єднаних Націй, Уряд України. *Ukraine Rapid Damage and Needs Assessment (RDNA3)*, February 2022 – December 2023. Washington, DC: World Bank. 2024. 96 p. URL: <https://www.worldbank.org> (дата звернення: 24.11.2025).

11. Костицький М.В. Захист державного суверенітету, територіальної цілісності і безпеки народу в епоху глобалізації (на прикладі сучасних проблем в Україні). Захист суверенітету, територіальної цілісності і національної безпеки як спільна справа держави та Українського народу: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ 24 березня 2023 р.), 2023. *Збірник наукових праць*. Ч.1. С.4-8.

12. Галіпчак В.Д. Сучасні виклики та стратегії забезпечення інформаційної безпеки України в умовах російської агресії: перспективи та завдання. *Регіональні студії*. 2023. Вип. № 10.С.65-69. DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-6170/2023.35.10>

13. Krainikova T., Prokopenko S. Waves of disinformation in the hybrid Russian-Ukrainian war. *Current Issues of Mass Communication*. 2023. Вип. № 33. С.12-25. DOI: <https://doi.org/10.17721/CIMC.2023.33.12-25>

14. Шинкар Т., Левченко Т., Дудар В. Маніпулятивні технології в аспекті інформаційної безпеки. *Соціум. Документ. Комунікація*. 2023. Вип. №2. С.270-286. DOI: <https://doi.org/10.31470/2518-7600-2023-19-270-286>

15. Центр протидії дезінформації. *Інформаційні операції рф з використанням ШІ у соцмережах*: вебсайт. URL: <https://cpd.gov.ua/international-direction/evropa/informacijni-operacziyi-rf-z-vykorystannyam-shi-u-soczmerezhah/> (дата звернення: 24.11.2025).

16. Pierri, F., Luceri, L., Jindal, N., & Ferrara, E. (2023). Propaganda and Misinformation on Facebook and Twitter during the Russian Invasion of Ukraine. In *Proceedings of the 15th ACM Web Science Conference 2023*. P.65–74). DOI: <https://doi.org/10.1145/3578503.3583597>.

17. Morais R., Piñeiro-Naval V. Beyond Information Warfare: Exploring Fact-Checking Research About the Russia–Ukraine War. *Media*. 2025. Вип. 6(2).P.2-31. DOI: <https://doi.org/10.3390/journalmedia6020048>